

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-49-02

До реєстр. № 7270 від 11.04.2022 р.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 20 квітня 2022 року (протокол № 54), розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України, реєстр. № 7270 від 11.04.2022 року, поданий народним депутатом України Веніславським Ф.В. та іншими народними депутатами України.

За твердженням ініціаторів проект Закону розроблено з метою внесення змін до нормативної бази у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти суверенітету України, введенням воєнного стану в Україні та тимчасовою окупацією частини території України.

Для досягнення поставленої мети проектом Закону, зокрема, пропонується:

- визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», а окремі його положення перенести до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»;

- внести зміни до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», відповідно до яких:

- преамбулу викласти в новій редакції з урахуванням положень преамбули Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», а також відповідно до чинних нормативно-правових актів;

- визначити, що датою початку тимчасової окупації Російською Федерацією окремих територій України є 19 лютого 2014 року;

- передбачити, що окремі об'єкти нафтогазовидобування в межах континентального шельфу України є окупованими Російською Федерацією з 19 лютого 2014 року. Перелік таких об'єктів визначається Кабінетом Міністрів України;

- зазначити, що окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими Російською Федерацією, починаючи з 7 квітня 2014 року;

- доповнити Закон новою статтею 1¹ «Визначення термінів», в якій, зокрема, надати визначення таким поняттям, як адміністративна межа, гуманітарний коридор, деокупація, лінія зіткнення, тимчасово окупована Російською Федерацією територія України (тимчасово окупована територія);

- передбачити цілі державної політики на тимчасово окупованій території (ст. 4¹);

- доповнити Закон статтею 5¹ «Захист культурної спадщини на тимчасово окупованій території»;

- передбачити окремий порядок вільного та безперешкодного виїзду з тимчасово окупованої території через адміністративну межу та через лінію зіткнення;

- статтю 12 викласти в новій редакції, визначивши, що, у разі неможливості здійснення правосуддя судами, розташованими на тимчасово окупованих територіях, територіальна підсудність судових справ, що розглядаються у таких судах, визначається в порядку, передбаченому частиною сьомою статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

- внести зміни до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», відповідно до яких при наданні статусу учасника бойових дій формулювання «особи, які у період до набрання чинності Законом України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» замінюється на «особи, які у період до 23 лютого 2018 року» брали безпосередню участь в антитерористичній операції тощо.

Як зазначено в пояснювальній записці, реалізація Закону не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

Головне науково-експертне управління у своєму висновку висловлює зауваження та пропозиції до законопроекту, однак узагальнюючих рекомендацій не надає.

Всебічно опрацювавши всі наявні до проекту Закону зауваження, Комітет ухвалив рішення:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України, реєстр. № 7270 від 11.04.2022 року, поданий народним депутатом України Веніславським Ф.В. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного сьомої сесії

Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу та в цілому з урахуванням таких пропозицій Комітету:

1) зміни до абзацу першого пункту 21 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» викласти в такій редакції:

«в абзаці першому пункту 21 слова «особи, які у період до набрання чинності Законом України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» замінити словами та цифрами «особи, які у період до 23 лютого 2018 року включно»;

2) у новій редакції преамбули Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» слова *«та Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією від 31 травня 1997 року»* замінити словами *«та істотно порушило чинний на момент початку збройної агресії Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією від 31 травня 1997 року»;*

3) частину першу нової редакції статті 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» доповнити новим абзацом такого змісту:

«За державою Україна, територіальними громадами сіл, селищ, міст, розташованих на тимчасово окупованій території, органами державної влади, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами публічного права зберігається право власності, інші речові права на майно, у тому числі на нерухоме майно, включаючи земельні ділянки, що знаходиться на тимчасово окупованій території»;

4) термін «адміністративна межа» у змінах до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«адміністративна межа - умовна лінія на поверхні землі між тимчасово окупованою територією та іншою територією України, на прилеглих територіях до якої не ведуться бойові дії»;

5) визначення терміну «деокупація» у змінах до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«деокупація - комплекс заходів державної політики, наслідком яких є повна відсутність на території України, що була тимчасово окупована, збройних формувань Російської Федерації і окупаційної адміністрації Російської Федерації, та встановлення загального ефективного контролю України на цій території (повернення тимчасово окупованої території під

загальну юрисдикцію України та відновлення конституційного ладу України на цій території)»;

б) у змінах до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» визначення терміну *«державний орган»* виключити;

7) термін *«лінія зіткнення»* у змінах до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«лінія зіткнення - умовна лінія на поверхні землі між тимчасово окупованою територією та іншою територією України, на прилеглих територіях до якої ведуться бойові дії»;

8) термін *«тимчасово окупована Російською Федерацією територія України (тимчасово окупована територія)»* у змінах до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«8) тимчасово окупована Російською Федерацією територія України (тимчасово окупована територія) – це частини території України, в межах яких збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють фактичний контроль, або в межах яких збройні формування Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль з метою встановлення окупаційної адміністрації Російської Федерації»;

9) у змінах до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» пункт перший частини першої статті 3 викласти в такій редакції:

«1) сухопутна територія тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України, водні об'єкти або їх частини, що знаходяться на цих територіях»;

10) нову редакцію частини другої та третьої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«2. Адміністративна межа між тимчасово окупованою територією та іншою територією України визначається Кабінетом Міністрів України.

На адміністративній межі між тимчасово окупованою територією та іншою територією України рішенням Ради національної безпеки і оборони України, введеним в дію Указом Президента України, може запроваджуватися тимчасовий прикордонний контроль.

3. Лінія зіткнення між тимчасово окупованою територією та іншою територією України визначається Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства оборони України, підготовленим на основі пропозицій Генерального штабу Збройних Сил України»;

11) пункт 8 частини третьої нової статті 4¹ Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«8) використовують механізми двосторонньої міжнародної співпраці, міжнародних організацій та міжнародних судових інстанцій з метою збереження та посилення санкцій, що застосовуються до Російської Федерації членами міжнародного співтовариства, притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності за воєнні злочини, злочини геноциду, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, відбудови та відновлення знищеної внаслідок збройної агресії Російської Федерації інфраструктури України»;

12) нову редакцію статті 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» доповнити новою частиною такого змісту:

«За фізичними особами незалежно від перебування їх на обліку як внутрішньо переміщених осіб чи від набуття ними спеціального правового статусу та за юридичними особами зберігається право власності, інші речові права на майно, у тому числі на нерухоме майно, включаючи земельні ділянки, що знаходиться тимчасово окупованій території, якщо таке майно набуто відповідно до законів України»;

13) зміни до частини третьої статті 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«11) частину третю статті 9 доповнити словами «крім документів, що підтверджують факт народження, смерті, реєстрації (розірвання) шлюбу особи на тимчасово окупованій території, які додаються до заяви про державну реєстрацію відповідного акта цивільного стану»;

14) пункт 2 нової частини першої статті 10 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«2) через лінію зіткнення – через гуманітарні коридори, організовані представниками державних органів, а також у будь-який інший доступний для них спосіб»;

15) нову редакцію абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«Справи, що перебувають у провадженні судів, розташованих на тимчасово окупованих територіях та розгляд яких не закінчено ухваленням судового рішення, передаються іншим судам відповідно до встановленої законом підсудності, з урахуванням положень частини сьомої статті 147

Закону України «Про судоустрій і статус суддів», протягом двадцяти робочих днів з дня встановлення такої підсудності або в інший розумний строк»;

16) нову редакцію частини другої статті 12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«2. Підслідність кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території, визначається Генеральним прокурором або першим заступником чи заступником Генерального прокурора, який виконує обов'язки Генерального прокурора. Матеріали досудового розслідування щодо кримінальних правопорушень, кримінальні провадження щодо яких знаходяться на стадії досудового розслідування, повинні бути передані у розумний строк органам досудового розслідування, визначеним Генеральним прокурором або першим заступником чи заступником Генерального прокурора, який виконує обов'язки Генерального прокурора»;

17) зміни до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» доповнити новим пунктом 15 такого змісту:

«15) частини першу і другу статті 12¹ викласти в такій редакції:

«1. Якщо остання відома адреса місця проживання (перебування), місцезнаходження чи місця роботи учасників справи знаходиться на тимчасово окупованій території, суд викликає або повідомляє учасників справи, які не мають офіційної електронної адреси, про дату, час і місце першого судового засідання у справі через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за двадцять днів до дати відповідного судового засідання.

Суд викликає або повідомляє таких учасників справи про дату, час і місце інших судових засідань чи про вчинення відповідної процесуальної дії через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за десять днів до дати відповідного судового засідання або вчинення відповідної процесуальної дії.

З опублікуванням такого оголошення відповідач вважається повідомленим про дату, час і місце розгляду справи.

2. Учасники справи, остання відома адреса місця проживання (перебування) чи місцезнаходження яких знаходиться на тимчасово окупованій території і які не мають офіційної електронної адреси, повідомляються про ухвалення відповідного судового рішення шляхом розміщення інформації на офіційному веб-порталі судової влади з посиланням на веб-адресу такого судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень або шляхом розміщення тексту відповідного судового рішення на офіційному веб-порталі судової влади України, з урахуванням вимог, визначених Законом України «Про

доступ до судових рішень», у разі обмеження доступу до Єдиного державного реєстру судових рішень.

З моменту розміщення такої інформації вважається, що особа отримала судове рішення»;

18) зміни до статті 13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» в частині заміни слів «суб'єкт господарювання» на слова «фізична чи юридична особа», а слова «якого» – на слово «якої» виключити;

19) зміни до абзацу першого частини дев'ятої статті 13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«абзац перший викласти в такій редакції:

«9. Ліцензії, надані суб'єктам господарювання до набрання чинності цим Законом (а для територій України, що були тимчасово окуповані Російською Федерацією після набрання чинності цим Законом – до тимчасової окупації цієї території України) відповідно до закону про ліцензування видів господарської діяльності, документи (включаючи сертифікати), видані відповідно до закону до 1 січня 2018 року, та документи про відповідність, надані відповідно до Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», документи дозвільного характеру, надані згідно із Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»;

20) абзац четвертий нової редакції частини третьої статті 13¹ Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«Порядок в'їзду осіб, переміщення товарів на тимчасово окуповану територію України і виїзду осіб, переміщення товарів з такої території затверджується Кабінетом Міністрів України.

Перелік і обсяги (вартість/вага/кількість) обмежених або заборонених до переміщення через адміністративну межу товарів, а також товарів, які можуть бути віднесені до особистих речей затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованих територій»

21) частини четверту і п'яту нової редакції ст. 13¹ Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» викласти в такій редакції:

«4. Фізичні особи при здійсненні евакуації через лінію зіткнення по гуманітарному коридору мають право вивезення з тимчасово окупованої території на іншу територію України особистих речей та майна, обсяг яких визначається організатором гуманітарного коридору залежно від способу евакуації.

При здійсненні евакуації через лінію зіткнення на власний розсуд фізична особа самостійно визначає обсяг переміщуваних через лінію розмежування особистих речей та майна.

5. Переміщення товарів через лінію зіткнення на окуповану територію можливе лише для надання гуманітарної допомоги для захисту цивільного населення, що перебуває на окупованій території»;

22) у змінах до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» передбачити викладення частини шостої статті 13¹ в такій редакції:

«6. Здійснення водопостачання на тимчасово окуповану територію Автономної Республіки Крим та міста Севастополь забороняється до відновлення на цій тимчасово окупованій території конституційного ладу України».

2. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, де окупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин при підготовці відповідного тексту на підпис Голові Верховної Ради України здійснити спільно з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України його техніко-юридичне доопрацювання.

Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України доповідачем з цього питання визначено народного депутата України – Голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин Лубінця Дмитра Валерійовича.

Голова Комітету

Д. ЛУБІНЕЦЬ

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Лубінець Дмитро Валерійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000001C2D290048EF9C00
Дійсний до: 16.12.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-25/3-2022/66889 від 20.04.2022

872395